

Κομφούκιος

Ο **Κομφούκιος** (28 Σεπτεμβρίου 551 π.Χ. – 479 π.Χ.), **Κονγκ Φούτζι** ή **Κ'ουνγκ-φου-τζου**, κυρ. “Διδάσκαλος Κονγκ”, ήταν Κινέζος διανοητής και κοινωνικός **φιλόσοφος**, οι διδασκαλίες και η φιλοσοφία του οποίου επηρέασαν βαθιά τη ζωή και τη σκέψη της Ανατολικής Ασίας. Υπήρξε ιδρυτής της Σχολής Ρου (Ru) της κινεζικής σκέψης. Οι διδασκαλίες του, όπως διατηρήθηκαν στα **Ανάλεκτα**, έθεσαν τα θεμέλια πολλών μεταγενέστερων κινέζικων απόψεων για την εκπαίδευση και την συμπεριφορά του ιδανικού άνδρα, πώς ένα τέτοιο άτομο θα πρέπει να ζει τη ζωή του και να αλληλεπιδρά με τους άλλους, και τα σχήματα της κοινωνίας και της διακυβέρνησης στα οποία θα πρέπει να συμμετέχει. Ο Fung Yu-lan, μια από τις μεγάλες αυθεντίες του 20ου αιώνα για την ιστορία της κινεζικής σκέψης, συγκρίνει την επιρροή του Κομφούκιου στην **κινεζική ιστορία** με εκείνη του **Σωκράτη** στη Δύση. Θεωρείται ηγετική μορφή του **Κομφουκιανισμού**.

Ο βίος του Κομφούκιου

- *Στα δεκαπέντε μου κυριεύτηκα από την επιθυμία να μελετήσω, στα τριάντα στάθηκα στα πόδια μου, στα σαράντα δεν είχα πια αμφιβολίες, στα πενήντα γνώριζα την Ουράνια εντολή, στα εξήντα το αυτί μου είχε ασκηθεί να την ακούει, στα εβδομήντα μπορούσα να ακολουθώ ό,τι επιθυμούσε η καρδιά μου χωρίς να παραβαίνω τους κανόνες. — **Ανάλεκτα**, 2.4*

Οι πηγές για τη ζωή του Κομφούκιου είναι μεταγενέστερες και σε πολλές περιπτώσεις δε διαχωρίζουν τη φαντασία από την πραγματικότητα. Συνεπώς τα περισσότερα από όσα γνωρίζουμε για τη ζωή του θεωρούνται περιβεβλημένα από την αχλύ του μύθου. Σύμφωνα με τον ιστορικό Ζε Μα Τσιεν, ο Κομφούκιος γεννήθηκε το 552 π.Χ. (220 έτος του Δούκα Σιάγκ), στη μικρή

πόλη Λου της χερσονήσου Σαντόνγκ στη βορειοανατολική [Κίνα](#). Εκείνη την εποχή, η Κίνα ήταν χωρισμένη σε μικρά κρατίδια, υπολείμματα του ενιαίου βασιλείου Ζου, που κατέρρευσε μετά τις βαρβαρικές εισβολές το 771 π.Χ., τα οποία σπαράσσονταν από εμφύλιες διαμάχες. Με τον καιρό, η επιβίωση γινόταν όλο και δυσκολότερη, ειδικά για την τάξη των Σι (shi) (“ακόλουθοι ευγενών” ή “ιππότες”), από όπου προερχόταν και ο ίδιος ο Κομφούκιος. Οι ηγεμόνες των διάφορων κρατιδίων άρχισαν να στηρίζονται στους διορισμένους διοικητές παρά στους τιμαριούχους ευγενείς ώστε να διοικούν τα εδάφη τους, αυτή η κατάσταση αποστέρησε τους Σι των προνομίων τους οδηγώντας τους στην παρακμή. Παρά ταύτα η γνώση των αριστοκρατικών παραδόσεων, τους βοήθησε να παραμείνουν πολύτιμοι για τους ανταγωνιζόμενους βασιλείς, οι οποίοι επιθυμούσαν να μάθουν τον τρόπο να επανακτήσουν την ενότητα που είχε επιβάλει ο Ζου ενώ επεδίωκαν να τον μιμηθούν με την αντιγραφή τυπικών και τελετουργικών της έκπτωτης δυναστείας.

Σε μικρή ηλικία, περίπου 3 ετών, ο Κομφούκιος έχασε τον πατέρα του και ορφανός αντιμετώπισε το φάσμα της ένδειας. Δεν είναι γνωστό πού έλαβε την εκπαίδευσή του, αλλά η παράδοση μεταφέρει ότι σπούδασε τελετουργική με τον [ταοϊστή](#) δάσκαλο Λάο Νταν, μουσική με τον Τσανγκ Χονγκ, και βάρβιτο με το μουσικοδιδάσκαλο Ξιάνγκ. Στα δεκαεννέα του χρόνια ήταν ήδη παντρεμένος αποκτώντας από αυτό το γάμο ένα γιο και δύο κόρες.

Αμέσως μετά το γάμο του εργάστηκε για την οικογένεια Κι, της οποίας η δικαιοδοσία περιλάμβανε την περιοχή Τσόου, πρώτα ως επιμελητής των αποθηκών, και έπειτα ως επιθεωρητής των κήπων και των βοσκών. Στα 22 του ξεκίνησε να διδάσκει παιδιά αριστοκρατικών οικογενειών ως οικοδιδάσκαλος.

Σταδιακά φέρεται να δημιουργείται γύρω του μια ομάδα ακολούθων τους οποίους διδάσκει ενώ ταυτόχρονα αφιερώνεται στην πολιτική επιστήμη. Ο αριθμός των μαθητών του ποικίλει με τις πιο υπερβολικές μαρτυρίες να αναφέρονται σε τρεις χιλιάδες. Το πιθανότερο άθροισμα ακολούθων εγγίζει τους εβδομήντα ή

εβδομήντα δύο, αν και οι δύο αριθμοί αποτελούν πιθανή ηλικία θανάτου του Κομφουκίου και μπορεί να δίνονται συμβολικά.

Στα 517 π.Χ. επισκέφθηκε την πρωτεύουσα του βασιλείου μαζί με δύο μαθητές του. Εκεί μελέτησε τους θησαυρούς της βασιλικής βιβλιοθήκης, καθώς και μουσική, που είχε καλλιεργηθεί σε υψηλό επίπεδο στην Αυλή. Σύμφωνα με τον ιστορικό Ζε Μα Τσιεν, τότε συνάντησε και συνομίλησε με τον [Λάο Τσε](#), πατέρα του Ταοϊσμού.

Στην ηλικία των πενήντα, όταν στο θρόνο βρισκόταν ο Ντινγκ της Λου, αναγνωρίστηκαν οι ικανότητες του και διορίστηκε Υπουργός δημόσιων έργων και ακόλουθα Υπουργός Δικαιοσύνης. Κατά τα φαινόμενα ο Κομφούκιος προσέβαλε κάποια μέλη της αριστοκρατίας της Λου και αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη θέση του και να οδηγηθεί στην εξορία.

Το Βιβλίο Χ των [Αναλέκτων](#) περιέχει προσωπικές παρατηρήσεις για το πώς συμπεριφερόταν ο Κομφούκιος ως στοχαστής, δάσκαλος και αξιωματούχος. Παραδοσιακά, θεωρείται ότι παρέχει ένα πορτραίτο του Κομφούκιου και συνήθως διαβάζεται ως βιογραφικό σκιαγράφημα. Οι περισσότεροι σχολιαστές θεωρούν πως αποτελούσε ένα εγχειρίδιο τελετικών επιταγών προς τους ευγενείς που αργότερα ενσωματώθηκε στα Ανάλεκτα, με αποτέλεσμα να αμφισβητείται αν το πρόσωπο που αναφέρεται είναι πράγματι ο Κομφούκιος. Τα παρακάτω χωρία είναι ενδεικτικά:

- «Ο Κομφούκιος, στο σπίτι και στο χωριό του ήταν απλός, διστακτικός, σαν να μη μπορούσε να μιλήσει. Στον ναό των Προγόνων και στην Αυλή μιλούσε με άνεση, πρόσεχε όμως πολύ τα λόγια του». (Ανάλεκτα, 10.1)«Στην Αυλή, όταν μιλούσε στους κατώτερους αξιωματούχους ήταν εγκάρδιος, ευθύς• όταν μιλούσε στους ανώτερους αξιωματούχους τυπικός και συγκρατημένος. Παρουσία του πρίγκηπα, σεβαστικά ανήσυχος αλλά κι ατάραχος». (Ανάλεκτα, 10.2).«Εισερχόμενος στο παλάτι του Δούκα, υποκλίνονταν βαθιά σαν να μην είχε χώρο να περάσει. Όταν σταματούσε, ποτέ δεν έστεκε όρθιος καταμεσής στην Πύλη, ποτέ επίσης,

όταν βάδιζε, δεν πατούσε το κατώφλι». (Ανάλεκτα, 10.4)«Όταν νηστεύει φορά τον λινό Καθαρήριο Χιτώνα. Όταν νηστεύει δεν τρώει τα ίδια πράγματα, δεν κάθεται στη συνηθισμένη θέση». (Ανάλεκτα, 10.7)«Όταν στέλνει άνθρωπο, να μάθει νέα για κάποιον σε άλλη χώρα, υποκλίνεται δύο φορές καθώς τον ξεπροβοδίζει». (Ανάλεκτα, 10.11)«Στο κρεβάτι δεν ξάπλωνε σαν το κουφάρι, στο σπίτι δεν κάθονταν σαν να είχε επισκέπτη. Όταν συναντούσε κάποιον με πένθιμα ρούχα, κι ας του ήταν οικείος, η όψη του άλλαζε [...] Όταν συναντούσε κάποιον σε μεγάλο πένθος, υποκλίνονταν πάνω από το καγκελάκι της άμαξάς του». (Ανάλεκτα, 10.17)

Χωρία των *Αναλέκτων* όπως αυτά έκαναν τον Κομφούκιο πρότυπο ευγένειας και προσωπικής ευπρέπειας για πολλές γενιές κινέζων αξιωματούχων.